

Vogeltuberculose een gevaar voor mens en dier

Een gemeentelijke dierplaagbestrijder stuitte onlangs op een geval van vogeltuberculose. Waarschijnlijk is de ziekte door muizen overgebracht op de volièrevogels. Omdat deze ziekte het KAD niet direct bekend voorkwam, werd een onderzoek ingesteld. De houder en kweker van volièrevogels had geen bezwaar tegen bemoeienis van onze kant.

Enkele vogels die door ziekte zijn geveld zijn onderzocht door een in vogelziekten gespecialiseerde dierenarts. De dode vogels waren vermagerd, hadden opgezwollen gewrichten en vertoonden lamheid, kenmerken die duiden op vogel-tbc ofwel pseudotbc. Voor deze ziekte zijn geen medicijnen uit de diergeneeskunde beschikbaar, daarom wordt antibiotica uit de gewone geneeskunde toegepast. Vooral nog lijkt de ziekte tot staan te zijn gebracht, want er zijn geen nieuwe slachtoffers te betreuren.

Het blijkt dat vogeltuberculose wordt veroorzaakt door *Mycobacterium Avium* (M. Avium). Bij papegaaien betreft het meestal *Mycobacterie Bovius*. Het komt voor bij houtduiven en andere vrij levende vogels, zoals: spreeuwen, mussen, merels, eksters en kraaien, maar ook bij ganzen, watervogels en roofvogels. De aankoop van nieuwe vogels kan ook een bron van besmetting zijn. Ook muizen kunnen de ziekte overdragen.

Muis- en ratdicht

In de vogelverblijven zijn muizen aanwezig. Ook wordt wel eens een bruine rat gesignaleerd: die geeft blijk van zijn aanwezigheid door bergen grond te verplaatsen. De bestrijding van deze knaagdieren wordt in eigen beheer uitgevoerd. Niet op een erg professionele wijze, maar enkele gesignaleerde dode muizen duiden op een zekere gevoeligheid voor de toegepaste middelen.

Deze toegelaten middelen worden uitgezet in kistjes op een zodanige wijze dat ze onbereikbaar zijn voor vogels en bezoekers. De vogeltuin en volières zijn aan de buitenzijde niet muis- en ratdicht. Ook zijn niet alle buitenwanden vrij van opslag.

Wering en bestrijding zijn duidelijk voor verbetering vatbaar, maar theorie en praktijk willen wel eens van elkaar verschillen.

Bestrijding

De bestrijding van muizen en ratten in dit soort omstandigheden is verre van gemakkelijk. Allereerst vanwege het vele concurrentievoedsel in de vorm van vogelvoer.

Bovendien gaat het hier om een vochtige ruimte waar dagelijks de planten worden besproeid met water. In de strooisellaag en op talloze andere plaatsen is voldoende schuil- en nestelgelegenheid. Ter bestrijding dienen hier kunststof lokaasdoosjes of houten kistjes om de 3 à 5 meter te worden uitgezet. De houten exemplaren op droge en de kunststof doosjes op de vochtige plaatsen. Deze dienen twee maal per week te worden gecontroleerd.

Zonodig moeten diverse lokaassoorten worden getest om te beziën welk lokaas het beste wordt opgenomen. Ook kan worden gestart met niet vergiftigd lokaas (non-tox) in de vorm van detectieblokjes of gewoon gepelde haver. Voordeel hiervan is, dat op plaatsen waar geen lokaas wordt opgenomen, geen giftig lokaas hoeft te worden uitgezet. Dit scheelt aanmerkelijk in het gebruik en in de kosten van giftig lokaas en tevens in de kosten van de afvoer van klein chemisch afval. De voerplaatsten moeten regelmatig worden verversd vanwege de vochtige omstandigheden. Ook kunnen inloopvallen en klapvallen worden toegepast om het probleem op te lossen.

Verder moeten buitenwanden vrij zijn van opslag en muis- en ratdicht worden gemaakt. Dat is gemakkelijk gezegd, maar de praktijk is vaak weerbarstiger.

Besmette kinderen

Op zoek naar informatie over vogel-tbc en de eventuele verspreiding door muizen blijkt dat kinderen tussen de 1 en 5 jaar ook gevoelig zijn voor deze ziekte. Onder de noemer van vogeltjes-tbc blijkt deze ziekte jaarlijks zestig tot honderd kinderen in Nederland te infecteren. Besmetting wordt waarschijnlijk veroorzaakt door contact met kooivogels of door het spelen in een zandbak met uitwerpselen van zieke vogels. De ziekte komt voor in Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland en Gelderland (met name de Veluwe), en -in mindere mate weliswaar- in andere provincies. De symptomen van de ziekte bij kinderen bestaan uit zwelling van één of meer lymfeklieren in de halsstreek. Deze zwelling gaat over in een ontsteking die de grootte van een tennisbal kan bereiken. De wond die hierna ontstaat, geneest over het algemeen zeer langzaam.

Het Academisch Medisch Centrum (AMC) startte in 2002 een onderzoek om een vergelijking te maken tussen de behandeling met medicamenten met die van een chirurgische ingreep (operatie). Aan dit onderzoek doen verspreid over het land meer dan 20 ziekenhuizen mee. Het blijkt dat ondanks het verkleinwoord vogeltjes-tbc deze ziekte bij jonge kinderen ingrijpende gevolgen kan hebben.

Moeilijkheidsgraad

De eigenaar van de vogeltuin staat ook als agrariër te boek en mag dus op het eigen bedrijf de bestrijding uitvoeren met middelen voor beroepsmatig gebruik. In de praktijk blijkt dat dit vaak niet het gewenste resultaat oplevert. De hoge moeilijkheidsgraad op een dergelijk bedrijf in combinatie met een gebrek aan vakbekwaamheid zijn meestal de oorzaak. #